

**Úmluva Mezinárodní organizace práce č. 164  
o ochraně zdraví a lékařské péči pro námořníky**

Generální konference Mezinárodní organizace práce,

kteřá byla svolána správní radou Mezinárodního úřadu práce do Ženevy a tam se sešla dne 24. září 1987 na svém sedmdesátém čtvrtém zasedání;

majíc na zřeteli ustanovení úmluvy o lékařských prohlídkách námořníků, 1946, úmluvy o ubytování posádek (revidované), 1949, úmluvy o ubytování posádek (doplňková ustanovení), 1970, doporučení o lékárnách na lodích, 1958, doporučení o lékařském poradenství na moři, 1958, a úmluvy a doporučení o předcházení úrazům (námořníci), 1970;

majíc na zřeteli mezinárodní úmluvu z r. 1978 o normách pro výcvik, udílení vysvědčení způsobilosti a o strážní službě námořníků, pokud jde o výcvik v lékařské pomoci v případě úrazu nebo nemoci, k nimž může dojít na lodi;

připomínajíc, že pro úspěch opatření v oblasti ochrany zdraví a lékařské péče o námořníky je důležité udržovat úzkou spolupráci v příslušných oblastech mezi Mezinárodní organizací práce, Mezinárodní námořní organizací a Světovou zdravotnickou organizací;

připomínajíc, že vzhledem k tomu následující normy byly vypracovány ve spolupráci s Mezinárodní námořní organizací a Světovou zdravotnickou organizací a předpokládá se hledání další spolupráce při provádění těchto norem;

rozhodnuvši přijmout některé návrhy týkající se ochrany zdraví a lékařské péče o námořníky, jež jsou čtvrtým bodem jednacího pořadu zasedání;

stanovivši, že tyto návrhy budou mít formu mezinárodní úmluvy,

přijímá dne 8. října 1987 tuto úmluvu, která bude označována jako Úmluva o ochraně zdraví a lékařské péči o námořníky, 1987.

Čl.1

1. Tato úmluva se vztahuje na všechny námořní lodi, ať ve veřejném či soukromém vlastnictví, které jsou zapsány na území kteréhokoli členského státu, pro který je tato úmluva účinná, a jichž se obvykle užívá v obchodní námořní plavbě.
2. V rozsahu, v jakém příslušný orgán po projednání s reprezentativními organizacemi rejdařů rybářských lodí a rybářů to považuje za proveditelné, bude užívat ustanovení této úmluvy i na obchodní námořní rybolov.
3. V případě pochybnosti, zda se nějaké lodi používá k obchodní námořní plavbě nebo obchodnímu námořnímu rybolovu pro účely této úmluvy, otázka bude rozhodnuta příslušným orgánem po projednání se zúčastněnými organizacemi rejdařů, námořníků a rybářů.

4. Pro účely této úmluvy výraz "námořník" znamená každou osobu, která je jakýmkoli způsobem zaměstnána na palubě námořní lodi, na niž se vztahuje úmluva.

#### Čl.2

Tato úmluva bude provedena vnitrostátním zákonodárstvím, kolektivními smlouvami, pracovními řády, rozhodčími výroky nebo soudními rozhodnutími nebo jiným způsobem odpovídajícím vnitrostátním podmínkám.

#### Čl.3

Každý členský stát stanoví vnitrostátním zákonodárstvím odpovědnost za udržování lodí v náležitých zdravotních a hygienických podmínkách.

#### Čl.4

Každý členský stát zajistí, že budou přijata opatření na ochranu zdraví a pro lékařskou péči o námořníky. Tato opatření mají:

- a) zabezpečit uplatnění všech všeobecných ustanovení o ochraně zdraví v zaměstnání a o lékařské péči, která mají význam pro námořníky, jakož i zvláštních ustanovení o práci na lodích pro námořníky;
- b) být zaměřena na to, aby námořníkům byla zabezpečena ochrana zdraví a lékařská péče pokud možno stejná, jaké požívají pracovníci na souši;
- c) zaručit námořníkům právo navštívit lékaře v přístavech, kde loď zastavuje, tam, kde je to uskutečnitelné;
- d) zabezpečit, aby ve shodě s vnitrostátním zákonodárstvím a praxí námořníkům zapsaným mezi členy posádky byla bezplatně poskytována lékařská péče a ochrana jejich zdraví;
- e) nebýt omezena jen na ošetřování nemocných nebo zraněných námořníků, ale mají rovněž zahrnovat preventivní opatření a věnovat zvláštní pozornost vypracování programů na podporu zdraví a zdravotní výchovy, tak aby sami námořníci mohli činně přispívat ke zmenšení výskytu nemocí, jimiž mohou být postiženi.

#### Čl.5

1. Každá loď, na niž se vztahuje tato úmluva, musí mít na palubě lékárníčku.
2. Obsah námořní lékárníčky a zdravotnické vybavení, které musí být na lodi, stanoví příslušný orgán s přihlédnutím ke skutečnostem, jako je například druh lodí, počet osob na palubě a povaha, určení a trvání cesty.
3. Při stanovení nebo změně vnitrostátních ustanovení o obsahu lodní lékárníčky a zdravotnickém vybavení, které musí být na lodi, příslušný orgán má přihlížet k mezinárodním doporučením, která se věci týkají, jako například k nejnovějšímu vydání Mezinárodní lékařské příručky pro lodi a Seznamu hlavních léků, uveřejněným Světovou zdravotnickou organizací, jakož i k pokrokům v lékařských znalostech a k uznaným metodám ošetřování.
4. Lodní lékárníčka a její obsah, jakož i zdravotnické vybavení, které má být na lodi, mají být náležitě udržovány a pravidelně přezkušovány v obdobích nepřesahujících dvanáct měsíců zodpovědnými osobami určenými příslušným orgánem, které budou přezkušovat expirační lhůty léčiv a podmínky jejich skladování.
5. Příslušný orgán má pečovat o to, aby obsah lodní lékárníčky byl sepsán a označen nálepkami s druhovými názvy vedle značkového názvu, expirační dobou a podmínkami skladování a odpovídal lékařské příručce vnitrostátně užívané.

6. Příslušný orgán má zajistit, pokud náklad označený jako nebezpečný, není zahrnut do posledního vydání Lékařské příručky první pomoci při nehodách způsobených nebezpečným zbožím, vydané Mezinárodní námořní organizací, aby kapitán, námořníci a jiné zúčastněné osoby měli k dispozici potřebné informace o povaze látek, nebezpečích s nimi spojených, o potřebných osobních ochranných pomůckách, vhodných lékařských postupech a speciálních prohlídkách. Takové speciální prohlídky a osobní ochranné pomůcky mají být na lodi, kdykoliv se dopravuje nebezpečné zboží.
7. V případech nutnosti a když lék předepsaný kvalifikovaným lékařským personálem pro některého námořníka není v lodní lékárnice, rejdař má učinit všechna opatření, aby jej získal co nejdříve.

#### Čl.6

1. Každá loď, na niž se vztahuje tato úmluva, má být vybavena lodní lékařskou příručkou zavedenou příslušným orgánem.
2. Lékařská příručka má objasnit, jak se má užívat obsahu lodní lékárnice, a být sestavena tak, aby umožnila jiným osobám než lékaři poskytnout péči nemocným nebo zraněným na lodi, po poradě s lékařem provedené pomocí rádia nebo družice nebo bez ní.
3. Při přijímání nebo změně lodní lékařské příručky příslušný orgán má přihlížet k mezinárodním doporučením v této oblasti, jako například k nejnovějšímu vydání Mezinárodní lodní lékařské příručky a Příručky o poskytování nutné lékařské pomoci při úrazech způsobených nebezpečným zbožím.

#### Čl.7

1. Příslušný orgán má zajistit předem stanoveným způsobem, že lékařské porady lodím na moři prostřednictvím rádia nebo družice, včetně porad se specialisty, budou dostupné v kteroukoli denní nebo noční hodinu.
2. Lékařské poradenství včetně přenosu lékařských sdělení prostřednictvím rádia nebo družice mezi lodí a osobami na souši, které dávají rady, má být bezplatně zajištěno pro všechny lodi, ať jsou zapsány na kterémkoli území.
3. Aby se zajistilo co nejlepší využití zařízení dostupných pro lékařské poradenství prostřednictvím rádia nebo družice:
  - a) všechny lodi, na něž se vztahuje tato úmluva a které jsou vybaveny radiovým zařízením, mají mít úplný seznam radiových stanic, od nichž lze obdržet lékařské rady;
  - b) všechny lodi, na něž se vztahuje tato úmluva a jež jsou vybaveny sdělovacím systémem prostřednictvím družice, mají mít úplný seznam pobřežních stanic, jejichž prostřednictvím lze obdržet lékařské rady;
  - c) seznamy musí odpovídat současnému stavu a být uloženy u osoby odpovědné za spojení.
4. Personál lodi, který žádá o lékařské porady prostřednictvím rádia nebo družice, musí být vyškolen v užívání lodní lékařské příručky a lékařské části posledního vydání Mezinárodního kódu signálů uveřejněného Mezinárodní námořní organizací, aby byl s to rozumět druhu informací, jež potřebuje lékař poskytující radu, jakož i radě, kterou obdržel.
5. Příslušný orgán má zajistit, aby lékaři poskytující lékařské porady podle tohoto článku získali vhodné vzdělání a byli informováni o podmínkách na lodi.

#### Čl.8

1. Každá loď se sto nebo více námořníky na palubě, na niž se vztahuje tato úmluva a které se obvykle užívá pro mezinárodní plavby trvající déle než tři dni, má mít mezi členy posádky jednoho lékaře pověřeného lékařskou péčí.
2. Vnitrostátní zákonodárství má určit, a to zejména se zřetelem ke skutečnostem, jako jsou například délka, povaha a podmínky cesty a počet námořníků, které další lodi mají mít lékaře jako člena posádky.

#### Čl.9

1. Každá loď, na niž se vztahuje tato úmluva a která nemá na palubě žádného lékaře, musí mít za člena posádky jednu nebo více osob, které jsou v rámci svých normálních povinností pověřeny také lékařskou péčí a správou léčiv.
2. Osoby, jež jsou pověřeny lékařskou péčí na lodi a které nejsou lékaři, musely úspěšně dokončit kurs teoretického a praktického školení v poskytování lékařské péče schválený příslušnými orgány. Tento kurs má obsahovat:
  - a) pro lodi o nosnosti méně než 1600 brutto tun, které normálně jsou s to dosáhnout odborné lékařské péče a zdravotních zařízení během osmi hodin, základní výcvik, který umožní takovým osobám poskytnout okamžité a účinné lékařské ošetření a použít lékařských rad poskytnutých prostřednictvím radia nebo družice v případě nehod nebo nemocí, které se mohou na lodi vyskytnout;
  - b) pro všechny ostatní lodi vyšší zdravotnický výcvik, obsahující praktický výcvik v oddělení nemocnice pro náhlé příhody nebo pro úrazy, pokud je to možné, a výcvik v takových postupech na záchranu života, jako intravenosní terapie, která umožní takovým osobám účinně se podílet na koordinovaných programech lékařského ošetření na lodích na moři a poskytovat nemocným a zraněným lékařskou péčí na uspokojivé úrovni po dobu, po kterou pravděpodobně zůstanou na lodi. Kdykoli je to možné, takový výcvik má být poskytován pod dohledem lékaře, který má důkladné znalosti a vědomosti o zdravotních problémech námořníků a jejich povolání, včetně odborných znalostí o lékařských službách poskytovaných prostřednictvím radia nebo družice.
3. Kursy zmíněné v tomto článku se mají opírat o poslední vydání Mezinárodní lékařské příručky pro lodi, Mezinárodní příručky o první pomoci při nehodách s nebezpečným zbožím, Mezinárodních směrnic o námořním výcviku vydaných Mezinárodní námořní organizací a zdravotnického oddílu Mezinárodního kódu signálů, jakož i podobných vnitrostátních příruček.
4. Osoby zmíněné v odstavci 2 tohoto článku a všichni ostatní námořníci určení příslušným orgánem musí zhruba jednou za pět let navštěvovat kursy, které jim umožní udržovat a zvyšovat si jejich znalosti a odbornost a být na úrovni nového vývoje.
5. Všichni námořníci mají obdržet během svého odborného výcviku instruktáž o opatřeních, jež je třeba okamžitě podniknout při úrazu nebo jiném naléhavém zdravotním případě, k němuž došlo na lodi.
6. Kromě jedné nebo více osob pověřených zdravotní péčí na lodi, jeden nebo více stanovených členů posádky má obdržet základní zdravotnický výcvik, který jim umožní okamžitě podniknout účinná opatření v případě nehody nebo nemoci, k nimž může dojít na lodi.

#### Čl.10

Každá loď, na kterou se vztahuje tato úmluva má pokud možno poskytnout veškerou možnou lékařskou pomoc jiným lodím, které by o ni požádaly.

#### Čl.11

1. Na každé lodi o nosnosti 500 nebo více brutto tun s 15 nebo více námořníky a podnikající cestu trvající déle než tři dny, má být zajištěn oddělený prostor pro nemocné. Příslušný orgán může stanovit výjimky z tohoto ustanovení pro lodi určené pro pobřežní plavbu.
2. Tohoto článku se, pokud je to vhodné a uskutečnitelné, použije na lodi o nosnosti 200 až 500 brutto tun a na remorkéry.
3. Tento článek se nevztahuje na lodi poháněné především plachtami.
4. Prostor pro nemocné musí být umístěn tak, aby do něho byl snadný přístup, aby nemocní byli pohodlně uloženi a aby mohli obdržet potřebnou péči za každého počasí.
5. Prostor pro nemocné má být pojat tak, aby umožňoval porady a poskytnutí první pomoci.
6. Vstup, lůžka, osvětlení, větrání, vytápění a zásobování vodou musí být uzpůsobeny tak, aby zajistily pohodlí a usnadnily ošetřování nemocných.
7. Příslušný orgán stanoví počet lůžek v prostoru pro nemocné.
8. Toalety pro výlučnou potřebu nemocných budou umístěny v prostoru pro nemocné nebo v jeho bezprostřední blízkosti.
9. Prostor pro nemocné smí být užíván toliko k ošetřování nemocných.

#### Čl.12

1. Příslušný orgán stanoví pro potřebu lékařů na lodi, kapitánů nebo osob pověřených lékařskou péčí na lodi a nemocnic a lékařů na souši jednotný formulář lékařské zprávy pro námořníky.
2. Vzorový formulář musí být sestaven tak, aby usnadňoval výměnu lékařských a souvisejících informací o jednotlivých námořnících mezi lodí a souší v případě nemoci nebo úrazu.
3. Informace v lékařské zprávě se mají považovat za důvěrné a smí jich být užito jen, aby se ulehčilo ošetřování námořníků.

#### Čl.13

1. Členské státy, pro které tato úmluva je v platnosti, mají navzájem spolupracovat při prosazování ochrany zdraví námořníků a lékařské péče na lodích.
2. Tato spolupráce by se měla zaměřit:
  - a) na rozvoj a koordinaci pátracích a záchranných opatření a organizování rychlé lékařské pomoci a evakuace na moři pro těžce nemocné nebo zraněné na lodi pomocí takových prostředků, jako jsou například soustavy pravidelných hlášení o poloze lodí, záchranná koordináční střediska a záchranné služby pomocí vrtulníků podle ustanovení Mezinárodní úmluvy z r. 1979 o pátrání a záchraně na moři, jakož i podle Příručky pro pátrání a záchranu pro obchodní lodi a podle Příručky MNO pro pátrání a záchranu, vypracovaných Mezinárodní námořní organizací;
  - b) na co nejlepší využití rybářských lodí, na nichž je lékař, a stacionárních plavidel na moři, které mohou poskytovat prostory pro nemocné a záchranné prostředky;
  - c) na sestavení a další vedení mezinárodního seznamu lékařů a dostupných zařízení pro lékařské ošetření, která na celém světě jsou k dispozici pro poskytování léčebné péče námořníkům v nutných případech;
  - d) na vylodění námořníků v přístavech v nezbytných případech;
  - e) na repatriaci námořníků hospitalizovaných v cizině, jakmile ji lze uskutečnit, podle stanoviska ošetřujících lékařů s přihlédnutím k přáním a potřebám námořníka;

- f) na zajištění osobní pomoci námořníkům během repatriace podle stanoviska ošetřujících lékařů s přihlédnutím k přáním a potřebám námořníka;
  - g) na zřízení zkušebních zdravotnických středisek pro námořníky pověřených
    - i) prováděním šetření o zdravotním stavu, o lékařském ošetřování a o preventivní zdravotní péči o námořníky;
    - ii) školením lékařského personálu a personálu zdravotních služeb v námořním lékařství;
  - h) na shromažďování a vyhodnocování statistických údajů o pracovních úrazech, nemocech z povolání a úmrtích námořníků a na jejich integraci do kteréhokoli vnitrostátního systému statistik o pracovních úrazech, nemocech z povolání a úmrtích jiných kategorií pracovníků a jejich harmonizaci;
  - i) na organizování mezinárodních výměn technických informací, výcvikového materiálu a vyučovacího personálu, jakož i mezinárodních výcvikových kursů, seminářů a pracovních skupin;
  - j) na zabezpečení zdravotnických služeb a lékařských, léčebných a preventivních služeb všem námořníkům, zvláště pro ně určených, v přístavech, nebo na poskytnutí všeobecných zdravotních lékařských služeb a rehabilitace;
  - k) na zajištění přepravy mrtvol nebo popela zemřelých námořníků do vlasti podle přání jejich nejbližších příbuzných.
3. Mezinárodní spolupráce v oblasti ochrany zdraví a lékařské péče o námořníky má se zakládat na dvoustranných nebo mnohostranných smlouvách nebo poradách mezi členskými státy.

#### Čl.14

Formální ratifikace této úmluvy budou oznámeny generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce a jím zapsány.

#### Čl.15

1. Tato úmluva zavazuje toliko členské státy Mezinárodní organizace práce, jejichž ratifikace byla zapsána generálním ředitelem.
2. Nabude účinnosti dvanáct měsíců poté, kdy generální ředitel zapíše ratifikace dvou členských států.
3. Pro každý členský stát tato úmluva nabude účinnosti dvanáct měsíců od data, kdy jeho ratifikace byla zapsána.

#### Čl.16

1. Každý členský stát, který ratifikoval tuto úmluvu, může ji vypovědět po uplynutí deseti let ode dne, kdy tato úmluva po prvé nabyla účinnosti, písemným sdělením generálnímu řediteli Mezinárodního úřadu práce, který je zapíše. Výpověď nabude účinnosti jeden rok po dni, kdy byla zapsána.
2. Každý členský stát, jenž ratifikoval tuto úmluvu a který nepoužije práva ji vypovědět podle tohoto článku během roku následujícího po uplynutí období deseti let, jak uvedeno v předchozím odstavci, bude vázán úmluvou na další desetileté období a poté ji bude moci vypovědět vždy po uplynutí desetiletého období za podmínek uvedených v tomto článku.

#### Čl.17

1. Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí všem členským státům Mezinárodní organizace práce zápis všech ratifikací a výpovědí, které mu členové organizace sdělí.
2. Když bude členským státům Organizace sdělovat zápis druhé ratifikace, jež mu byla oznámena, generální ředitel upozorní členské státy Organizace na datum, kdy tato úmluva nabude účinnosti.

#### Čl.18

Generální ředitel Mezinárodního úřadu práce oznámí generálnímu tajemníkovi Spojených národů k zápisu podle článku 102 Charty Spojených národů úplné údaje o všech ratifikacích a výpovědích, které zapsal podle ustanovení předchozích článků.

#### Čl.19

Vždy, bude-li to považovat za nutné, Správní rada Mezinárodního úřadu práce předloží generální konferenci zprávu o provádění této úmluvy a přezkoumá, zda je záhodno dát na pořad jednání generální konference otázku její úplné nebo částečné revize.

#### Čl.20

1. Přijme-li generální konference novou úmluvu revidující úplně nebo částečně tuto úmluvu a neustanoví-li nová úmluva jinak:
  - a) ratifikace nové revidující úmluvy členským státem způsobí ipso iure okamžitou výpověď této úmluvy bez ohledu na ustanovení článku 16, a to s výhradou, že nová revidující úmluva nabude účinnosti;
  - b) od doby, kdy nová revidující úmluva nabude účinnosti, tato úmluva přestane být členským státům otevřena k ratifikaci.
2. Tato úmluva však zůstane v platnosti co do formy a obsahu pro ty členské státy, které ji ratifikovaly a které neratifikovaly revidující úmluvu.

#### Čl.21

Anglické a francouzské znění této úmluvy mají stejnou platnost.